

Tijdruimte lus.

*Het kan, een tijdruimtelus maken, maar je moet er wel
een ankerpunt voor maken in het heden.*

Daarna alles vergeten waarvoor je ooit bestond.

En terugreizen naar je diepste trauma's.

*Er op vertrouwen dat als je reis voor de tweede keer bij dat
ankerpunt voorbijkomt, dat het er nog is en je opvangt.*

Mijn reis zit er op. Ik mag naar huis.

Later vanavond vraag ik mijn anker om verlossing.

God is groot.

Thom vanuit Brussel, maart 2025.

Marjan Duitemeijer

Een spoor van verwoesting.

*Een autismespectrumstoornis,
de gevolgen van pseudoherinneringen en het
star omgaan met privacyregels in de
geestelijke gezondheidszorg.*

Verantwoording:

Er wordt in dit boek geciteerd uit Thom's medische dossiers, rapporten en verslagen van professionals, alsmede gesprekken met onze en Thom's behandelaars van toen. Ook worden zijn dagboek-aantekeningen aangehaald en wordt tekst weergegeven van e-mailverkeer met hem. Sommige teksten zijn afkomstig van Thom's website of sociale media. De in *cursief gedrukte tekstgedeelten* zijn letterlijke citaten.

---o---

Teksten in deze letter zijn tussengevoegde impressies.

---o---

Thom is overigens niet de echte naam van onze zoon. Waar nodig zijn ook de namen van andere personen geanonimiseerd.

Hoofdstuk 1 is samengesteld uit gedeelten van een manuscript van Marjan Duitemeijer uit 1998, 'Het spoor bijster'.

© Marjan Duitemeijer 2026.

Overname van tekstgedeelten toegestaan, mits met volledige bronvermelding.

Tekst geredigeerd door Louk van der Post.

Grafische opmaak en omslagontwerp door Maarten.

Productie: Brave New Books, januari 2026.

ISBN 9789465383507

Afbeelding omslag: schilderij Marjan Duitemeijer, 1989.

Inhoud:

Voorwoord <i>door Louk van der Post.</i>	6
Hoofdstuk 1. De eerste 20 jaar.	9
<i>Door Marjan Duitemeijer, 1998.</i>	
Wat er aan vooraf ging, de zwangerschap.	9
De bevalling.	13
Zuigelingen en peutertijd.	19
Kleutertijd.	42
Lagere school.	50
Verhuizing naar de Oude Rijn.	55
De piano en het muziekkorps Jong K&G.	63
De middelbare school.	71
Verhuizing naar Winterswijk.	76
Een angstaanjagende escalatie.	83
Einde van ons leven als gezin.	86
Van Groot Graffel naar Amstelland.	91
Vervolg van Thom's schoolcarrière.	96
Thom maakt ons zwart in de familie- en kennissenkring.	99
Hoofdstuk 2. Thom op eigen wankele benen.	107
<i>Door Marjan Duitemeijer en Maarten, 2025.</i>	
Thom woont in Nijmegen.	107
De laatste ontmoetingen met Thom.	108
Onverwacht blijken we grootouders te zijn.	110
Een deskundig oordeel achteraf: Thom heeft een autismespectrumstoornis.	113
Stranden van zijn huwelijk en verdere maatschappelijke teloorgang.	115
Opgenomen in een psychiatrische kliniek in Weert.	117
Dakloos in Brussel.	120
Hoofdstuk 3. Tot slot. <i>Door Marjan en Maarten, 2025.</i>	123
Literatuur.	129

Voorwoord

Thom, de zoon van Marjan en Maarten, is 51 jaar oud en, --als dit boek wordt geschreven--, is hij onvindbaar. Zijn ouders weten niet of hij nog in leven is. Tot halverwege maart 2025 plaatste hij vanuit Brussel nog dagelijks foto's en teksten op zijn website, waarvan de verontrustende tekst die aan het begin van dit boek is afgedrukt een van de laatste was. Hij zwierf toen als dakloze door de Belgische hoofdstad. Op zijn website schreef hij gevlucht te zijn voor een (in 2024) opgelegde psychiatrische dwangmaatregel. Dat Thom zich niet meer liet zien op internet was volgens zijn ouders heel ongebruikelijk. Het kan dus zijn dat hij er zelf een eind aan heeft gemaakt omdat hij geen uitweg meer zag. Daar kunnen Marjan en Maarten echter geen uitsluitsel over krijgen. Aangifte van vermissing bij de politie wordt aanvankelijk vanwege privacyregels niet in behandeling genomen. In tweede instantie zei de politie hem niet te kunnen vinden, levend nog dood..

Het boek dat voor u ligt vertelt de geschiedenis van Thom's moeizame en vaak ook ongelukkige leven en de niet aflatende pogingen van zijn ouders om hem bij dit zware leven te steunen en te helpen. Dat het lot hun zoon, --en indirect daardoor ook hen als ouders--, trof met een autismespectrumstoornis was vervloekte pech. Daar is niemand verantwoordelijk voor. Voor het beroerde resultaat van hun pogingen om professionele hulp en steun voor hun zoon te krijgen geldt dat natuurlijk niet. Mogelijk was (en is) de psychiatrie, met alle kennis waarover ze beschikt, niet bij machte om patiënten zoals Thom adequaat te behandelen. Dat zou zeker zo kunnen zijn. Maar waarom was het niet mogelijk om beter met hen als ouders samen te werken? Hoe kwam het dat al het verschrikkelijks wat Thom vertelde over wat hij vroeger binnen het gezin had meegemaakt zonder meer voor waar werd aangenomen en in zijn dossier werd opgeschreven? Waarom werden de door Thom herinnerde gruwelijkheden niet met Marjan en Maarten in

een gezinsgesprek besproken? Hoe kwam het dat het zo lang duurde vooraleer een psychiater uiteindelijk toegaf dat Thoms dossier vol onwaarheden stond? Waarom verscholen bijna alle GGZ-professionals zich zo krampachtig achter de regels van de privacywetgeving? Telde het belang van de patiënt, -- het belang van het vinden van de juiste diagnose en van een daarbij passende behandeling--, daarbij niet mee? Voor het stellen van een juiste diagnose is het toch zeker nodig en een voorwaarde ook het verhaal van de ouders te kennen? En voor een effectieve behandeling van een adolescent of jongvolwassene is goede samenwerking met de ouders toch een voorwaarde?

Dit zijn geen vragen waarop in dit boek een antwoord is te vinden. Deze retorische vragen geven slechts uitdrukking aan de pijnlijke verbazing en soms ook regelrechte verontwaardiging die de lezer bevangt als hij leest wat Marjan en Maarten met hun zoon Thom overkomen is.

Ik hoop dat naast lotgenoten (ouders van kinderen met een ernstige psychiatrische beperking) ook GGZ-professionals dit boek zullen lezen. Dit, opdat ze bij de behandeling van kinderen, adolescenten en jongvolwassenen het belang van de kwaliteit van de behandeling zullen laten prevaleren boven een angstige, starre naleving van de privacyregels.

Louk van der Post^{*)}
Amsterdam, november 2025.

^{*)} Dr. Louk van der Post is gepensioneerd psychiater en opleider Sociale Psychiatrie. Hij was hoofd van de Crisisdienst Centrum Oud-West Noord in Amsterdam en coauteur van Praktijkboek Crisisinterventie; Flip van Oenen, Clemens Bernardt, Louk van der Post, De Tijdstroom, Utrecht, 2007.

Thomas, 7 dagen oud, 13 april 1974.

Hoofdstuk 1.

De eerste twintig jaar.

Wat er aan vooraf ging, de zwangerschap.

Het was bijna vijf weken na de eerste poging dat ik misselijk werd. Niet een beetje misselijk, niet ochtendmisselijk, maar dag en nacht misselijk.. Het begon op een zaterdag. We gingen met vrienden uit die tijd -ook vriendschap is relatief- naar een plek vlak bij Gouda waar een afvalstort was geweest van een pijpenfabriek. In ieder geval gingen we pijpenkoppen zoeken. Van die mooie versierde. Met teksten er op of hoofden of allebei. Ergens in de loop van de dag, het was trouwens prachtig weer herinner ik me nu, kon ik mezelf niet meer vooruit branden. Ik liep steeds verder achter en strompelde door het opgespoten zand. Er zou, zoals op zoveel plekken, nieuwbouw gepleegd worden. Toen we eindelijk naar huis reden, we hadden toen ook al een Volkswagenbusje, vroeg ik Maarten voorzichtig te rijden, het hobbelige pad was een 'abortusweggetje', zei ik. Maarten reed toen behoedzaam verder. Die avond gingen we met zijn vieren bij de Chinees eten, aan de Hoge Rijndijk in Leiden. Het voedsel smaakte prima, maar s'nachts werd ik misselijk wakker. Ik dacht dat het van het eten kwam en at handen vol Norit. Het hielp niets. Alles kwam er uit en toen ik niets meer in mijn maag had bleef ik toch nog overgeven. De Chinees kon er niets aan doen, maar toch ben ik nog jaren onpasselijk geworden van de geur van Chinees eten. Na dat weekeind gingen we naar de huisarts die een zwangerschap vaststelde en me feliciteerde.

We kwamen terug van de huisarts, ik was gammel van de misselijkheid, maar heel trots. Toen ik vanuit de spreekkamer de wachtkamer in liep had ik het gevoel dat iedereen aan mij kon zien wat er was, mijn mondhoeken trokken vanzelf in een grijns. Ik zei niets tegen Maarten, die in een hoekje op de bank zat, maar knikte

heel licht. En Maarten stond op en we liepen naar buiten, over het smalle aflopende pad naar het tuinhekje. Aanstaaende ouders.

De misselijkheid zal vanzelf wel zakken, zei de dokter. Maar dat gebeurde niet. Het werd alleen maar erger en ik hield nauwelijks voedsel binnen. Na wat getob besloten we toch maar om advies te vragen bij iemand die er verstand van had. Onze huisarts was met vakantie, dus we moesten naar een vervanger. Die maakte zich zorgen, want ik zag er inmiddels niet meer uit. Hij verbaasde zich er over dat ik nog min of meer op de been was. Er kwamen medicijnen om de misselijkheid te bestrijden, maar die hielpen niet. We zijn drie keer bij deze arts geweest, de laatste maal was hij geschokt dat we hem niet 's nachts uit zijn bed gebeld hadden, ik had de hele nacht overgegeven, ondanks de medicijnen.

Er was nog één bezoekje aan onze eigen huisarts. Die bestond het om te vragen of *deze zwangerschap wel gewenst was*. Uiteindelijk kwamen we met onze sores in het Academisch Ziekenhuis in Leiden. Maar het zou nog maanden duren voor ze de klachten serieus gingen nemen.

Hoe graag ik ook zwanger had willen worden, hoe ik ook verlangde naar een kind, dat werd allemaal uitgevlakt door het gevecht om lichamelijk overeind te blijven. Ik was zo verschrikkelijk ziek.

Maarten was heel zorgzaam. En misschien ook wel bezorgd, maar dat liet hij niet merken. Op een gegeven moment kreeg ik van een vrouwelijke arts het advies om dóór te eten, ook al had ik mijn maag net leeg gekiept. Dus wanneer de eerste helft van een boterham door het toilet was gespoeld zette ik mijn tanden in het resterende gedeelte. Niet echt met smaak, het was rampzalig. Misschien is Thomas daar al van alles te kort gekomen. Na een maand of vijf, zes, ging het iets beter, maar je kon absoluut niet aan mij zien dat er een kindje op komst was.

Ergens in de eerste maanden is mijn moeder nog een tijdje komen helpen. Ze perste sinaasappels. Je lacht je gek, ik, die nooit van fruit heb gehouden, was plotseling dol op sinaasappelsap. Minder aardig vond ik de opmerking dat ik *er niet zo aan moest denken want dan zou*

het vanzelf wel over gaan. Tja, haar zwangerschappen waren moeiteloos, net zoals van haar schoondochter, dus waarom zou haar dochter dan nou ineens moeilijk doen? Ik geloof dat Maarten en ik allebei opgelucht waren dat ze weer naar huis ging. Maar haar bezoek was natuurlijk goed bedoeld. Vijfentwintig jaar later zou blijken dat er sprake was van een al lang bestaande ernstige middenrifbreuk. Zou dat er mee te maken hebben gehad?

Aan de zwangerschap was trouwens wel het een en ander vooraf gegaan. Maarten zijn vader, ‘opa Fokkie’ en mijn moeder, ‘oma Tevka’ (naar de namen van de er bij horende honden), hadden beiden een ernstige vorm van diabetes en Maarten wilde eerst weten hoeveel kans er was dat een kindje van ons diezelfde ziekte zou krijgen. We werden allebei onderzocht en verteld dat kinderen krijgen kòn, dat het niet onverantwoord was. Maar liever niet zo veel. Dat zou voor mijn lichaam te belastend zijn. Maar Thom is het eerste en enige kind, dus daar kan het niet aan gelegen hebben.

Tijdens de zwangerschap heb ik heel wat uren in het Academisch Ziekenhuis doorgebracht. Eerst normale controles, maar al snel extra controles op de speciale poli voor moeilijke gevallen. Thomas was een maand of zes aan het groeien en mijn bloeddruk schoot alarmerend omhoog. Eerst moest ik rusten, daarna moest ik méér rusten. Uiteindelijk kreeg ik medicijnen die een tijdje later verdubbeld werden. Van drie pillen per dag naar zes. Toen ik voorzichtig aan de specialist vroeg waar dat allemaal goed voor was, antwoordde hij dat ik *een beetje* te hoge bloeddruk had. Fors te hoog dus.

In die tijd moest ik mij ook drie maal in de week melden voor een zeer pijnlijk onderzoek. Als ik het goed begrepen heb controleerde men dan de kleur en helderheid van het vruchtwater, omdat daaraan te zien zou zijn hoe goed (of minder goed) het nog niet geboren kind het maakte. Tegen de tijd dat het er niet zo mooi meer uitzag, meldde Thomas zich twee dagen voordat men

besloten had mij op te nemen, drie weken voordat ik was uitgerekend.

De eerste keer dat het vruchtwateronderzoek moest plaatsvinden was achteraf net een toneelstuk. Ik zat met nog drie vrouwen op een bank in de gang en geen van allen hadden we enig idee van wat ons te wachten stond. De andere vrouwen keken er nogal van op dat ook ik op de bank was aangeschoven, want zij waren voorbij de dag dat ze uitgerekend waren, ze waren indrukwekkend van omvang. En ik? Aan mij zag je niet eens dat ik zwanger was. Ondanks het toegenomen gewicht van de op komst zijnde baby was ik 12 kilo afgevallen en woog nog net iets meer dan 50 kg. We zaten zenuwachtig te kwebbelen toen er plotseling een deur open ging. De man die de gang op kwam maakte een overdonderende indruk: heel groot (1,90), breed, opgestroopte mouwen en zware armen met rode haren er op. Je kon denk ik een speld horen vallen. Tot mijn grote opluchting was ik niet als eerste aan de beurt en samen met de andere achterblijvers prees ik me gelukkig, zodra het eerste slachtoffer naar buiten kwam konden we dan tenminste vragen...

Niet dus. Het duurde en duurde. Eindelijk kwam ze dan, lijkkleek, zonder een woord te zeggen vertrok ze. Ik had geen tijd om van de schrik te bekomen, want was de volgende. Maarten vond het hilarisch.

---O---

Voordat ik zwanger werd kwamen Maarten en ik eens terug van het strand, in Den Haag. Vanaf Ockenburg naar Kijkduin liepen we over het duinpad, tussen andere strandgangers. We schonken dan ook geen aandacht aan het gesnik van een kind ergens achter ons. Het was een prachtige warme dag geweest en dat kind zou wel moe zijn. Dat pad is behoorlijk lang. Toen we bijna aan het eind waren liepen de mensen waarvan ik dacht dat ze bij het jongetje hoorden door, terwijl het kind in zijn centje verder sjokte, heel stilletjes en verlaten. Zo ontdekten we tot onze schrik dat hij helemaal alleen was. Drie jaar was hij en hij was

van het strand bij zijn grotere broertjes weggelopen en wilde naar huis. En nou wist hij niet meer waar dat was. We besloten met hem terug te lopen om te kijken of hij iets herkende. Hij had al die tijd op blote voetjes gelopen, dus Maarten nam hem op zijn schouders. Daar snifte hij nog wat na en zat toen heel vertrouwd op die hoge, veilige plek. Een klein Duits jongetje dat zijn moeder kwijt was. Uiteindelijk brachten we hem naar de strandpost, waar ze de vlag 'kind gevonden' hesen. Het was moeilijk het kind daar achter te laten, al wisten we zeker dat er goed voor hem gezorgd zou worden.

---O---

De bevalling.

Nadat ik dus bijna zeven maanden misselijk was geweest, vaak moest overgeven, twaalf kilo gewicht was kwijtgeraakt kondigde de bevalling zich in het begin van de nacht aan toen het vruchtwater in bed liep. Die avond, 6 april 1974, was het Eurovisie Songfestival. Ons hondje Trixie werd bij vrienden ondergebracht en wij reden in ons busje naar het Academisch Ziekenhuis. De route en het gebouw waar we ons moesten melden waren tevoren afgesproken. Naast de deur waar een grote rode drukknop was aangebracht kon geparkeerd worden. De bel veroorzaakte een hels kabaal in de gang achter de deur. Een chagrijnige zuster deed open en had al snel commentaar op de troep die het vruchtwater had veroorzaakt.

Zestien uur later werd, --na negen uur intensieve persweeën en weeënzwakte op het moment dat er juist geperst moest worden--, Thomas geboren, op de valreep nog geholpen door een pijnlijke en overrompelende ingreep van de vroedvrouw. Drie weken te vroeg. Een magere baby met een forse haardos. Hij zag grauwblauw en was moeilijk aan het ademen te krijgen. Maarten vond het een tafereel uit een hongersnoodgebied in een derdewereldland. Thomas, 56 cm, 2750 gram.